

राज्यात माहे ऑक्टोबर ते नोव्हेंबर, २०१९ मध्ये झालेल्या "क्यार" व "महा" चक्रीवादळामुळे झालेल्या अवेळी पावसामुळे शेतीपिकांच्या नुकसानीपोटी आपद्ग्रस्तांना विशेष दराने मदत देण्यासाठी निधी उपलब्ध करून देण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन

महसूल व वन विभाग

शासन निर्णय क्रमांक :- एससीवाय-११/२०१९/प्र.क्र. ८१/म-११

मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२.

दिनांक - १९ नोव्हेंबर, २०१९

संदर्भ :- १) शासन निर्णय, महसूल व वन विभाग, क्रमांक:- सीएलएस २०१५/प्र.क्र.४०/म-३, दिनांक १३.०५.२०१५.

२) शासन निर्णय, महसूल व वन विभाग, क्रमांक:- सीएलएस २०१९/प्र.क्र.१९१/म-३, दिनांक १८/११/२०१९

३) शासन निर्णय महसूल व वन विभाग, क्रमांक पुनर्वि-२०१९/२२४५/प्र.क्र.८४/ब-१, दिनांक १९/११/२०१९.

प्रस्तावना :-

राज्यात माहे ऑक्टोबर ते नोव्हेंबर, २०१९ मध्ये झालेल्या "क्यार" व "महा" चक्रीवादळामुळे झालेल्या अवेळी पावसामुळे राज्यातील ३४ जिल्हयातील ३२५ तालुक्यामधील शेतीपिकांच्या नुकसानीपोटी आपद्ग्रस्तांना विशेष दराने मदत देण्यासाठी संदर्भ क्रमांक ०२ अन्वये पहिल्या टप्प्यापोटी एकूण रुपये २०५९३६.६५ लक्ष (अक्षरी रुपये दोन हजार एकोणसाठ कोटी छत्तीस लक्ष पासष्ट हजार फक्त) इतका निधी अर्थसंकल्पीय वितरण प्रणालीद्वारे (BEAMS) उपलब्ध करून देण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :-

राज्यात माहे ऑक्टोबर ते नोव्हेंबर, २०१९ मध्ये झालेल्या "क्यार" व "महा" चक्रीवादळामुळे झालेल्या अवेळी पावसामुळे राज्यातील ३४ जिल्हयातील ३२५ तालुक्यामधील शेतीपिकांच्या नुकसानीपोटी आपद्ग्रस्तांना विशेष दराने मदत देण्याचा निर्णय संदर्भ क्रमांक ०२ येथील दिनांक १८/११/२०१९ अन्वये घेण्यात येऊन पहिल्या टप्प्यापोटी रुपये २०५९३६.६५ लक्ष (अक्षरी रुपये दोन हजार एकोणसाठ कोटी छत्तीस लक्ष पासष्ट हजार फक्त) इतका निधी वितरित करण्यास प्रशासकीय मान्यता देण्यात आली आहे. त्यानुसार कोकण/ नाशिक/ औरंगाबाद/अमरावती/नागपूर/पुणे विभागास निधी अर्थसंकल्पीय वितरण प्रणालीद्वारे उपलब्ध करून देण्यात येत आहे.

२. विभागीय आयुक्त, कोकण/नाशिक/औरंगाबाद/अमरावती/नागपूर/पुणे विभागास जिल्हा निहाय निधीचे वाटप करण्याकरीता एकूण रुपये २०५९३६.६५ लक्ष (अक्षरी रुपये दोन हजार एकोणसाठ कोटी छत्तीस लक्ष पासष्ट हजार फक्त) इतका निधी या शासन निर्णयासोबतच्या विवरणपत्रात नमूद केल्याप्रमाणे अर्थसंकल्पीय वितरण प्रणाली (BEAMS) द्वारे वितरित करण्यात येत आहे.

३. उपरोक्त निधी सन २०१९-२० या वित्तीय वर्षात मागणी क्रमांक सी-६, २२४५ नैसर्गिक आपत्ती सहाय्य ०२, अतिवृष्टी, १०१ अनुग्रह सहाय्य (९१) राज्य आपत्ती प्रतिसाद निधीच्या मानकांनुसार खर्च, (९१)(०५) पीक नुकसानीमुळे शेतकऱ्यांना मदत (२२४५ २४५२), ३१ सहायक अनुदाने (वेतनेतर) लेखाशिर्षाखाली अर्थसंकल्पित करण्यात आलेल्या निधीतून विभागीय आयुक्त, कोकण/नाशिक/ औरंगाबाद/ अमरावती/नागपूर/पुणे यांना अर्थसंकल्पित वितरण प्रणाली (BEAMS) द्वारे उपलब्ध करून देण्यात येत आहे, या शीर्षाखाली तो अंतीमत: खर्ची दाखविण्यात यावा. तसेच सोबतच्या विवरणपत्रात दर्शविल्याप्रमाणे निधी वाटपाच्या मर्यादेतच संबंधित जिल्ह्यांना निधी वितरीत होईल, याची कृपया दक्षता घ्यावी.

४. बाधित शेतकऱ्यांना मदतीचे वाटप करताना शासननिर्णय संदर्भ क्रमांक १ व २ मधील अटी, शर्तीची पूर्तता करण्याची दक्षता घ्यावी व त्यात नमूद मार्गदर्शक सूचनांप्रमाणे कार्यवाही करण्यात यावी.

५. जिल्ह्यांना निधी वितरित केल्यानंतर, जिल्ह्यांनी सदर रक्कमेचे वाटप झाल्यानंतर, रक्कम वाटप करण्यात आलेल्या लाभार्थ्यांची यादी त्यांना प्रदान केलेल्या रकमेच्या माहितीसह, त्या-त्या जिल्हाधिकारी कार्यालयाच्या संकेतस्थळावर प्रसिध्द करावी.

६. अर्थसंकल्पित वितरण प्रणाली (BDS) वर उपलब्ध निधी अनावश्यक रितीने कोषागारात आहरीत करून तो वाटपा अभावी बँकेत पडून राहणार नाही, याची काटेकोर दक्षता घेण्याचे आदेश वेळोवेळी देण्यात आलेले आहेत. असे असतानाही कोषागारातून रक्कम आहरीत करून बँकेत ठेवले असल्याच्या बाबी निदर्शनास आल्या आहेत. यास्तव निधी आहरीत करून बँकेत ठेऊ नये, अशा सक्त सूचना या शासन निर्णयान्वये पुनः देण्यात येत आहेत. अशी बाब आढळून आल्यास त्याला तात्पुरता अपहार समजून, संबंधितांवर शिस्तभंगाची कार्यवाही करण्यात येईल, याची सर्वांनी नोंद घ्यावी.

७. सदर निधी ज्या प्रयोजनासाठी वर्ग करण्यात आला आहे, त्याच प्रयोजनासाठी त्याचा वापर होत आहे याची संबंधित विभागीय आयुक्त यांनी खातरजमा करावी. निधीच्या वाटपाचे लेखे, अभिलेख/नोंदवहया विहित कार्यपध्दतीनुसार अनुदान आहरित व वितरीत करणाऱ्या कार्यालयाच्या स्तरावर अदयावत ठेवण्यात यावे. तसेच झालेल्या खर्चाचा कोषागार कार्यालय व महालेखाकार कार्यालयात नोंदविण्यात आलेल्या खर्चाशी त्रैमासिक ताळमेळ घेऊन त्याबाबतचे **उपयोगिता प्रमाणपत्र** या विभागाकडे तात्काळ सादर करावे. वितरीत करण्यात आलेल्या अनुदानातून जर काही रक्कम खर्ची पडणार नसेल तर ती रक्कम विहित वेळेत शासनास प्रत्यार्पित करण्यात यावी.

८. नैसर्गिक आपत्तीमध्ये बाधित व्यक्तींना वाटप करण्यासाठी वितरित करण्यात येणारा निधी तालुकास्तरावरील आहरण व संवितरण अधिकारी यांचेकडून लाभार्थ्यांच्या बँक खात्यामध्ये हस्तांतरित केला जातो. काही बँका लाभार्थ्यांचे नाव, खाते क्रमांक जुळत नाही अशा तांत्रिक कारणास्तव परत आलेला निधी निलंबन (Suspense) खात्यात ठेवतात. वास्तविक पाहता बँकाकडे वर्ग करण्यात आलेली रक्कम एकतर लाभार्थ्यांच्या खात्यात जमा होणे आवश्यक आहे किंवा परत आहरण व संवितरण अधिकाऱ्यांच्या खात्यात जमा होणे आवश्यक आहे. तथापि, आहरण व संवितरण अधिकाऱ्यांच्या खात्यात अशा रकमा

जमा करण्याऐवजी बँका त्या निलंबन खात्यामध्ये ठेवतात. कालांतराने अशा रकमा ताळमेळविना राहतात आणि ज्या रकमा शासनाकडे परत जमा व्हावयास हव्या त्या बँकाकडे पडून राहतात. याला आळा घालण्यासाठी ठराविक कालावधीने सदर रकमांचा ताळमेळ घेणे अत्यंत गरजेचे आहे. तरी सर्व आहरण व संवितरण अधिकारी यांनी दर आठवड्याला वर्ग करण्यात येणाऱ्या रकमांचा ताळमेळ घेण्याची दक्षता घ्यावी.

९. नियंत्रक अधिकाऱ्यांनी अनुदान वाटपाची एक प्रत मा. सचिव (मदत व पुनर्वसन) यांना न चुकता सादर करावी. आहरण व संवितरण अधिकाऱ्यांनी कोषागार/उप कोषागार यांच्याकडे पाठविण्यात येणाऱ्या बिलासोबत जोडल्या जाणाऱ्या संगणक चिठ्ठीमध्ये गौण / उपशिर्षाच्या “संगणक यंत्र” संकेतांकाचा न चुकता उल्लेख करावा, असे आदेश कृपया संबंधित अधिकाऱ्यांना नियंत्रण अधिकाऱ्यांनी द्यावेत. तसेच कोषागारातून/उप कोषागारातून आहरित केलेल्या रकमेचा अहवाल शासनास सादर करावा.

१०. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०१९१११९१६०१०२५११९ असा आहे. सदर शासन निर्णय डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(प्राची सुभाष पालव)
कार्यासन अधिकारी, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

१. मा. अप्पर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव / सचिव (सर्व मंत्रालयीन विभाग),
२. सर्व विभागीय आयुक्त,
३. आयुक्त (कृषि), कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे
४. सचिव (मदत व पुनर्वसन), मंत्रालय, मुंबई
५. महालेखापाल -१/२ (लेखा व अनुज्ञेयता), महाराष्ट्र , मुंबई / नागपूर
६. महालेखापाल -१/२ (लेखा परिक्षा), महाराष्ट्र , मुंबई / नागपूर
७. सर्व जिल्हाधिकारी
८. सर्व जिल्हा कोषागार अधिकारी
९. वित्तीय सल्लागार व सह सचिव, मदत व पुनर्वसन, नवीन प्रशासन भवन, मुंबई
१०. वित्त विभाग, व्यय -९ / अर्थसंकल्प कक्ष), मंत्रालय , मुंबई.
११. महसुल व वन विभाग, (म-३), मंत्रालय, मुंबई-३२
१२. निवड नस्ती, (कार्यासन म-११)

शासन निर्णय क्रमांक- एससीवाय-११/२०१९/प्र.क्र.८१/म-११, दिनांक १९ नोव्हेंबर २०१९ सोबतचे
विवरणपत्र-अ

अ.क्र.	विभाग	जिल्हा	वितरित निधी (रुपये लाखात)
१	कोकण	ठाणे	८२०.६८
२		पालघर	९७३.०८
३		रायगड	५१७.१४
४		रत्नागिरी	५०१.३६
५		सिंधुदुर्ग	६६५.०९
	एकूण कोकण		३४७७.३५
६	नाशिक	नाशिक	१८१५०.८४
७		धुळे	७४८७.२२
८		नंदुरबार	११३.७६
९		जळगांव	१७९९८.०१
१०		अहमदनगर	१३५५५.०९
	एकूण नाशिक		५७३०४.९२
११	पुणे	पुणे	३९५५.९५
१२		सोलापूर	५८१५.१०
१३		सातारा	१७५७.५७
१४		सांगली	३४४८.४२
१५		कोल्हापूर	३८.६५
	एकूण पुणे		१५०१५.६९
१६	औरंगाबाद	औरंगाबाद	१२१८१.०९
१७		जालना	११०२१.९९
१८		बीड	१४४१८.८३
१९		लातूर	१००६८.०२
२०		उस्मानाबाद	७८१९.५८
२१		नांदेड	१२३१४.२३
२२		परभणी	८७६२.७३
२३		हिंगोली	५३७६.६१
	एकूण औरंगाबाद		८१९६३.०८
२४	अमरावती	बुलडाणा	१३६१३.९१
२५		अकोला	७२५५.७७
२६		वाशिम	५६५१.२०
२७		अमरावती	७२४०.९३
२८		यवतमाळ	१०१९६.३३
	एकूण अमरावती		४३९५८.१४

२९	नागपूर	वर्धा	४०.२५
३०		नागपूर	१३३६.९३
३१		भंडारा	२८७.८०
३२		गोंदिया	२६६.०७
३३		चंद्रपूर	१९४५.७५
३४		गडचिरोली	३४०.६७
	एकूण नागपूर		४२१७.४७
	एकूण सर्व		२०५९३६.६५

(प्राची सुभाष पालव)
कार्यासन अधिकारी, महाराष्ट्र शासन